

Om Indvinding af Gravplads

Af Havearkitekt Johannes Tholle

Ligesom det er en naturlig Sag, at man ved Planlægning af Kirkegaarde maa økonomisere med Pladsen, saa at der enten fremkommer et bestemt forud fastsat Antal Gravpladser eller indrettes de flest mulige, er det ogsaa ved Reguleringer af Kirkegaarde meget ofte et Forlangende, at der skal skaffes flere Gravsteder, ja, undertiden kan dette være det vigtigste Hensyn for Reguleringen, idet man derved maaske kan undgaa en bekostelig Udvidelse.

I ganske særlig Grad gælder dette Hensyn naturligvis, hvor Kirkegården er saaledes beliggende, at den paa Grund af omgivende, tæt Bebyggelse eller omgivende uegnet Areal eller af andre Aarsager overhovedet ikke kan udvides, men den eneste Mulighed for at skaffe Gravstedsareal er at finde enten paa den eksisterende Kirkegaard — eller ved Anlæggelse af en Annekskirkegaard, der ofte kan komme til at ligge langt fra de Bebyggelser, som den skal betjene, og uden Tilknytning til Kirken eller den eksisterende Kirkegaard. En saadan Decentralisation er ofte uheldig, og rent uvilkaarligt stritter et Menighedsraad længst muligt imod en saadan Løsning. Saa maa man søge at finde en Løsning paa den eksisterende Kirkegaard, og nærværende er et Forslag til saadan Arealindvinding.

Forslaget gaar ud paa: 1) at Gangene anlægges som smalle Flisegange af 50—60

cm Bredde, og 2) at den forreste Del af Gravstedet udlægges til Kistebæring. Den omstaaende Plan Fig. 59 viser Arrangementet.

Man har yderst til begge Sider en Ryghæk; indenfor dette Par Hække er Gravstederne vist som Enkeltgrave; men det er ikke nødvendigt udelukkende at udlægge Enkeltgrave; Løsningen kan ogsaa egne sig til Familiegravsteder. I Baggrunden er Gravmælerne angivet og foran disse er paa Gravstedernes bageste Del vist Blomsteranlæg. Det prikkede angiver det, som det tillades Gravstedsbrugerne at tilplante med Blomster m. m., og udenfor denne ligger et Græsareal, som man skal have Ret til at færdes paa ved Ligbæring, mens den viste Flisegang iøvrigt skulde kunne være tilstrækkelig til den daglige Pasning af Gravene. Sideafgrænsningen er paa Tegningen vist som Klinkekanter eller Fliser; men der kan ogsaa anvendes andre Indhegninger, — ja, hvis hele Arrangementet udelukkende benyttes til Liniebegrovelser uden Anvendelse af Begrovelser i dobbelt Dybde, er der i og for sig intet i Vejen for, at hvert Gravsted hegnes med en Hæk paa alle Sider. Naar Begrovelsen er sket, er der nemlig ingen, der kan nedsætte flere Lig, før Fredningstiden er udløbet, og forudsat at Metoden bruges under lidt større Forhold, vil da hele Feltet udløbe paa omtrent samme Tid, og det skulde saaledes ikke volde nogen Vanskeligheder at have Hække deromkring.

Udlægges Partiet til Familiegrave, hvori der altsaa nu og da kan forekomme nye Begrovelser, kan højere Hække fortil og paa de forreste Dele af Gravstederne naturligvis ikke tillades, ligesom Gitre naturligvis heller ikke maa anbringes. Her maa man derfor enten have en lav Indfatning hele Vejen ind, — eller man kan have en lavere Indfatning paa den forreste Del og en højere

Fig. 58.

Parti af „afkortede“
Gravsteder i Helsingborg.

Foto: J. Th.

paa den bageste, saa at der bliver en Aftrapning fra Forsiden indtil Ryghækken, — et Motiv, som ofte med Held er anvendt. For Vedligeholdelsen af de forreste Rabatter (hvis Vedligeholdelse nødvendigvis maa varetages af Kirkegaarden), er det dog heldigt, om Adskillelsen mellem Gravstederne er faste og døde, saasom Fliser eller Klinker, — i særlig Grad gælder dette, hvis Rabatterne langs Fliserne er Græsrabatter, i ringere Grad hvis de f. Eks. er Roser eller Kant- og Pudeplanter, hvad ogsaa meget vel kan tænkes.

Den foreslaede Metode betyder en Pladsbesparelse paa ca. 1 Meter for hver ca. 7 Meter, altsaa en Besparelse paa ca. 15 pCt. og en Besparelse, der udelukkende kommer Gravstedsarealet tilgode. At den desuden kan give nye Motiver i Kirkegaardsbilledet og kan virke mere intimt og forfriskende end de almindeligst anvendte Metoder, er let at se, og derfor behøver den ikke just udelukkende at anvendes som en Nødforsanstaltning, men kan udmærket godt anvendes ogsaa i andet Øjemed.

Metoden er iøvrigt paa en vis Maade anvendt i Helsingborg (jvf. Fig. 58 og 59), — nemlig under den Form, at kun den bageste Del af Gravstedet maa anlægges, mens den forreste er forbeholdt fortløbende Græsra-batter; her er altsaa ikke Tale om Indvinding af Gravplads, men kun om en vis dekorativ Ordning af Forholdene.

De gennemløbende Rabatter af Græs eller Blomster eller begge Dele er sine Steder med stort Held anvendt i baade Urnehaver og Gravgaarde af almindelig Art; men det er langt fra altid, at de er en Hjælp til Pladsindvinding, — som Regel tværtimod. At de uden dette Hensyn ofte kan være af endog meget stor Virkning og berige Kirkegaarden med meget smukke Motiver, er der næppe to Meninger om.

Hvorledes Græsmotivet har virket, ses bl. a. baade paa Fig. 54, 56 og 57 foruden Fig. 58, 60 og 61.

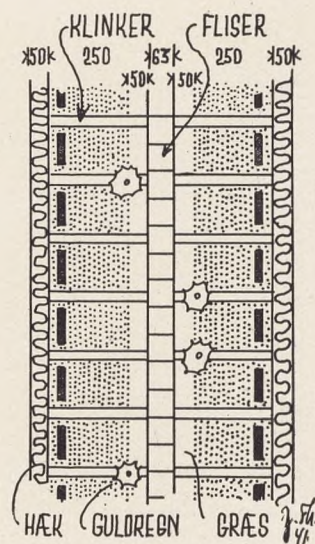

Fig. 59.
Plan til Ordning af
Gravrækker.

Fig. 60.
Gravrække paa Pålsjö
Kirkegaard, Helsing-
borg.
Foto: J. Th.

Fig. 61.
Parti fra Ljusdal
Kirkegaard, Helsing-
land, Sverige.
Foto: Sv. A. Hermelin.